

"EDINOST"
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **sobotah**. Zjutranje izdanie izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanie stane: za jeden mesec f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50
 za tri meseca f. 3.— : : : 4.50
 za pol leta f. 6.— : : : 9.—
 za vse leto f. 12.— : : : 18.—
 Naročnina je plačevati naprej na naročbo brez prilozne naročnine se uprava ne ozira.
 Posamična številka se dobiva v prodajalnicah tobaka v Trstu po 20. novembru izven Trsta po 4. novembru.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"V edinosti je moč".

VABILO na javni narodni shod,

ki ga sklicuje pol. društvo „Edinost“

— pri gospodu Ivanu Sancin-Sira (campagna Kronest) zadej za pokopališči. —

v nedeljo dne 6. t. m. ob 3¹/₂ uri popoludne.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Utemeljevanje resolucije radi osnutja okrajnega glavarstva za tržaško okolico.
3. Eventuelni predlogi.

Tržaški in okoličanski Slovenci!

Sedaj Vam je prilika, da pokažete svoje zanimanje za javne stvari Vaše občine, in po tem takem tudi za svoj lastni blagor. Vsakemu boste prilika, da pove, kar mu je na srcu. Politično društvo „Edinost“ sklicuje zaporedoma shode po okolici, a okoličanom je dolžnost, da se v velikem številu udeleže teh shodov in da posežejo tudi v razpravo, kajti le tako izvedo bodoči poslanci, česa želi in zahteva ljudstvo.

Odbor političnega društva „Edinost“.

Javni shod

polit. društva „Edinost“ dne 29. novembra 1896

v Škednju.

(Dalje)

Predsednik Mandić: Želi se kdo besede? Za besedo se je oglasil domačin Vinko Sancin-Facio, da se izjavi čisto na kratko: Gospoda tržaška in gospodje v mestnem starešinstvu menijo, da so le oni dobrotniki in mi prejemniki. To je laž. Strašijo nas, da nam odslej ne bodo dajali več dela. To je prazna grožnja. Dajajo nam dela, ker nas rabijo, ker smo tudi mi njih dobrotniki. Saj vemo, da delavec zbira za gospoda in ne gospod za delavca. Tudi delavec je dobrotnik gospodarju. Ne bojimo se torej in vsprejmemo resolucijo za osnutje okrajnega glavarstva. (Pohvala.)

Dr. M. Pretner: Vaša škedenjska vas je kakor malo mesto, saj šteje vsega ukupne kakih 5000 duš. Industrija se tu množi in žnjo tudi število prebivalstva. Če pojde tudi tako naprej nadkrili Škedenj blizu vsa istrska mesta. A vprašam vas: kdo je gospodar v tej veliki vasi? Kdo skrbi za vas? Nikdo. Priznajte le Škedenjci, da

PODLISTEK

Krivoseška gostilna.

Srbški spisal Gjuro Jaksic; preložil A. B.

Znal se je premagovati. In če se je res kedaj pripetilo, da se je v svoji slabovoljnosti nad koga spravil, je moral ta biti že pravi ubožec, kajti redkokedaj se je toliko izpozabil, da je grdo pogledal premožnega moža ali celo slabo govoril o njem. Pred gospodom popom in sodnikom pa se je klanjal kar do tal. Večkrat se je pripetilo, da da sta pop in sodnik izpila tri litre rakije, plačala pa samo jednega. Bog varuj, da bi bil cincar le odprti usta zato! Ko sta odšla, je zadovoljen mrmljal sam pri sebi: „Naj le gresta lopova, selo mi že plača“. In cincar je res prav govoril. Kajti kadar so se pobirali davki, plačevali poljski pazniki, izplačevali poljske škode, zvrševali tožbe, delali so vse to selski sodnik, pop in prisrednik v gostilni, in kakor se spodobi, se je v takih prilikah pošteno pilo. A če se je kedaj prigodilo, da se je kak kmet hotel izogniti nezmernemu traktiranju, prijela sta ga pop s sodnikom od jedne, cincar s kmeti pa od druge strani.

sedaj nimate nič govoriti tu. Precej snažno cerkvico imate tu, ali pa smete reči, da je vaša? ! Še zvonik so vam vzeli! (Pohvala. Klici: Tako je!) Poglejte, kako je v vaši šoli! Tudi tu morate vi le molčati. Šola se vam ne ureja po resničnih potrebah, ker je onim, ki imajo besedo v vaši šoli, le do tega, da se otroci nauče kaj laščine. vsi drugi preueme ... sledica temu? Ta, da se otroci ničesar ne nauče: ne pisati, ne čitati, in tudi misliti ne. Celo negovanje verskega čuta se zanemarja, in vendar je isti podlaga pravi vzgoji. Kam dovaja napačna vzgoja, pričajo nam žalostni dogodki v Škednu iz najnovejega časa. Mesto da bi šola bistrla otroke na narodni in verski podlagi, dej je jedini namen ta, da dela otroke — še bolj ne umne! Ali je s tem res že vse pridobljeno, ako se otrok nauči malo laščine? Ne! Le pojte v mesto, da se prepričate o stvari! V mesto pojte, da boste videli, kake ljudi imajo v svojih službah ista gospoda, ki vam toli toplo priporoča le laščino. Na boljih mestih, pristopnih delavcu, imajo ljudij, kateri večinoma niti pojma nimajo o laščini. Tako se godi v trgovinah in magazinah! Zakaj tako? Zato, ker so se ti ljudje kaj naučili v svojih šo-

Hej, traktiraj! Saj vendar nisi zadnji v Krivoseku!*

Nekdo drugi je kričal iz tolpe:

No, če danes ne boš traktiral gospoda popa in sodnika, potem res ne vem, kdaj in koga boš!*

In tako je bil siromak zoper svojo voljo prisilen še več potrošiti. Cincar pa se je seveda zraven smejal v pest. Nasprotno pa gorje nesrečniku, ki se je bil zadolžil pri cincarju! Sodiščemu je zarubilo zadnjo srajejo s telesa, samo da cincar ni bil na škodi.

V gostilni je bil tak hrup in šum, da človek človeka ni umel. Cincar je urno kakor veverica skakal na vse strani, a pri najboljši volji ni mogel vsem ustredi. Ta je zahteval rakije, drugi vina, tretji kave, četrти celo hkratu rakije, vina in kave ter bi še nekaj rad za svoje drage novce, samo da se v naglici ne more spomniti, kaj bi še mogel piti. „Precej ti bode postreženo, precej“, je sopihal cincar, potem pa je zopet zdihoval: „Saj vendar nimam štirih rok, prijatelj, samo dve imam“.

„Čuješ-li, Naum?“ je sedaj zakričal sodnik Bogosav, ki je zavzemal častno mesto pri največji mizi pri oknu, „čuješ-li kaj te vprašam? Ali je pop prišel v gostilno?“

Oglasni se račune po tarifu v potru; za naslove z dobilimi örkanmi se plačuje prostor, kakor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbji.

Vsi dopisi naj so pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana so ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprojema upravnštvo ulica Molino picolo h. 3. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati lece Trst. Odzore reklama geje so proste poštne.

Iah. Le okoličan ne more nikam, ker se v šoli ne priči, kar mu je potrebno za življenje. Tako so urejene vaše šole. In tisti, ki bi vendar morali kaj govoriti v tem pogledu, starišči, nimajo besede. Ali tako stanje odgovarja našim potrebam? Povsed drugod imajo občani primerenega vpliva na svoje šole, imajo svoje šolske svete.

Kako je z vami v narodnem pogledu? Slovenske narodnosti ste in te narodnosti se vam ne treba sramovati. In vendar se dan na dan zasramuje in prezira ta vaša narodnost, dana vam od Boga. Kakor slovenski občani plačujete tudi v davke in doklade, a vašega jezika nočeo poznavati na mestni oblasti. Nočeo vas pripoznati ne kakor domačine, ne kakor meščane, ne kakor državljanje. Ali je tako stanje stvarij za vas častno? (Ploskanje.)

Kako stoji z gospodarstvom po tržaški oklici? Ali občina kaj storí za poljedelstvo? (Klici: Nič, nič!) Tržaška dežela je menda jedina v Avstriji, ki se nič ne briga za gospodarsko stroko, in ki ničesar ne da v njej provsph. Mestna gospoda trde vedno le: okolica ima vse le od nas. Čudno, ali ne plačujete tudi vi davkov? Plačujete jih in še dvakrat. Le pomislite, kolik je užitninski davek, ki ga plačujete. Od vsega tega nimajo okoličani žito ... V Trstu se snujejo razna podjetja. Vsa ta nova podjetja ... olajšave glede davkov in pristojbin. Namesto pa, da bi v zahvalo jenali v delo domačine, podanike iste države, ki jim skazuje dobrote, pa kličejo v deželo ptujce, podanike tuje države, iz bližnjega kraljestva italijanskega. Tako gospodarstvo je slab in ne odgovarja potrebam okolice, niti zaslugam okoličanov za državo. Tu imam n. pr. list „Piccolo“, ki piše, da so postali okoličani uporni in nevhaležni. Nekdaj da so bili mirni in da so bili zadovoljni, ako so smeli mirno povzvati, kar so zaslužili. Torej o kakih pravicah okoličanov se niti ne sanja temu listu. Ali je tako stanje dostenjno mož? Vi da bi morali biti zadovoljni, le da imate hrane za silo. Mar ste živina? Ali nimate tudi vi svojih duževnih potreb? (Burna pohvala.) Imate jih, in za te vaše potrebe treba

A cincar ni čul vprašanja.

„Naum, za vrata“, je vnučič kričal sodnik, „ali naj ti čalo vržem v glavo ali sam grem k tebi, da se pogovorim s teboj? Vrag te vzemi, ti pes cincarski! Še priklicati ga ni!“

Sedaj je potegnil za rokav cincarja neki kmet, ki je ravno pri ognjišču zažigal pipo, med tem ko je cincar nalival kavo.

„Takoj, kume, takoj“, je sopihal cincar, nevede, kdo ga je potegnil za rokav.

„Sodnik te kliče“, je velel kmet važnega obraza. „Sodnik vpije nad teboj, cincarče!“

„Sodnik?“ je vprašal cincar razburjen, takoj je pustil pri miru kavo ter se skozi gnječo pijanih kmetov s trudem preril do sodnika. Ker pa ni vedel, zakaj ga je sodnik prav za prav poklical, je pričel z ljubeznivim nasmehom hvaliti pred kratkim kupljeno rakijo:

„Ali gospod sodnik ljubi močno rakijo? Ha, ke bi gospod sodnik vedel, kakšno rakijo sem te dni dobil iz Kragujevca! Ljudje bi kradli, da bi dobili kaj takega!“

„No, ali si čul, Naum, kaj sem te vprašal ravnokar? Ali je bil pop danes že v gostilni?“ (Pride se.)

skrbeti. Zato treba prememb v naših razmerah. Prvi korak do takih prememb bi bilo osnutje c. kr. okrajnega glavarstva. Cesarski uradniki bodo bolj pošteno skrbeli za vaše potrebe: spoštovali bodo vaš jezik in skrbeli za vašo gospodarsko korist. Tako veliko selo kakor je Škedenj, bi pač zaslužilo nekoliko avtonomije. V vsej Avstriji nimamo primere, da bi bile vsi tako brez vse samostojnosti. V najmanjih občinah se upravljajo občani sami, tu ne smete govoriti niti besedice. Vi morate delati na to, da pride vsaj do razmerne samostojnosti (Viharno pritrjevanje), da dobite vsaj toliko pravice, da si boste sami in svobodno volili podžupane. (Zopet pohvala.) Prvi korak do take samostojnosti je resolucija, ki se vam prečita. Ako se nam posreči ta prvi korak, sledili bodo istemu še drugi. (Vaklikanje: Ravno to hočemo! Odobranje.) Priporočam vam torej še enkrat, da vsprijmete resolucijo za osnutev okrajnega glavarstva za tržaško okolico. (Klici: Jednoglasno jo vsprijemimo.)

Predsednik Mandić: Želi še kdo besede? — Ker se ni oglasil nikdo, dovolite mi, da pridodam še par besedi. Že predgovorniki so povdarijali, da bode bolje za vas, ako se osnuje okrajno glavarstvo, ker bude cesarska oblast postopala pravičneje. No, porečete morda: Mar so cesarski uradniki sami svetniki? Ne, niso, ljudje so kakor drugi. Ali cesarski uradnik ni neodvisen, ampak je podrejen višim oblastim. Nad glavo cesarskega uradnika visi vedno meč in sleherni hip ga morejo višje oblasti pozvati na račun. Tudi parlament imamo, kjer poslanci lahko interpelirajo vlado, ako je uradnik kaj zagrešil! Nižji uradi morajo odgovarjati namestniku, namestnik ministrom in ministri parlamentu. Tu imamo torej dovolj poti za pritožbe. A kako je v tem pogledu na mestni oblasti v Trstu? Nedavno smo videli, kako je. Še pohvalili so uradnika, ki je nepravilno postopal. Cesarske oblasti morajo postopati drugače. Iz Istre imamo n. pr. dva slučaja, kako strogo sta bila kaznovana dva uradnika, ker nista postopala pravilno. Ako pomislite torej tudi vse to, boste razumeli še bolje, kolike koristi bi bilo za vas c. kr. okrajno glavarstvo. Priporočam vam torej resolucijo:

Javni shod I. okraja tržaške okolice v Škedenju dne 29. nov. smatra sedanje upravne razmere v tržaški okolici nezgodnimi in škodljivimi, toliko tržaški okolici, kolikor državnim interesom, in zato prosijo okoličani, zbrani na tem shodu, kakor avstrijski državljanji, da blagovoli visoka c. kr. vlada odveti slavnemu mestnemu magistratu tržaškemu posle prenesenega ali izročenega delokroga gledé okolice in ustanoviti posebno c. kr. okrajno glavarstvo za isto.

Resolucija je bila sprejeta soglasno, kar je sledilo daje časa trajajoče ploskanje, spremljano po živo-klicih.

(Pride še.)

Za državne sluge in dijurniste.

Govor slov. posl. Koblarja v seji poslanske zbornice dne 26. novembra 1896.

Visoka zbornica! Neučeno položenje aktivnih državnih slug se je danes tako vsestranski in temeljito premotilo v tej zbornici, da mi ne treba zgubljati mnogo besed v utemeljenje istega. Ti ljudje, ki zvesto služijo državi, sestavljajo veliko število državljanov. Istih ni smeti zanemarjati. Ako trdi finančni minister, da njih plač ni možno povišati, ker ni nikjer najti pokritja za to, si pa dovoljujem opozoriti na to, da samo tabačna rezija donasa državi 60 milijonov na leto in ta vsota se bržkone ne skrči v bližnjih letih. Mimo tega nam je pričakovati, da se poviša davek na pivo in žganje, kakor zlasti tudi borzni davek. Menim torej, ako smo že sklenili, da se poviša plača uradnikom — za kar sem glasoval tudi jaz — in ako se je tam to vprašanje spravilo v zvezo s povišanjem davkov, je temu tako tudi tu. Tudi sluge bodo večim veseljem pili čašo piva, ako bodo vedeli, da se pomore tudi njim.

Meni se vidijo plače slug nedostatne in zato sem se dal tudi vpisati kakor proti-governik. Ako ima kdo veliko družino, ne more shajati s tako plačo. Želeti bi bilo zelo, da bi bil odsek tudi za nižje uradnike dočil više plače. Nočem govoriti dalje o tem, ampak le obnoviti predlog, ki se je stavljal že v odseku in ki se glasi:

Plače vseake kategorije v §. 1. navedenih slug je povišati za 50 gld.*

Jaz sem kurat v nekem zavodu, sličnem kaznilnici; to je prisilna delavnica. Često mi je občevati s pazniki, ki opravljajo tu svojo službo; ista je spojena z veliko odgovornostjo in tu pa tam celo z nevarnostjo za življenje. Zato se mi vidijo nezadostne tudi plače v §. 2 navedenih, stanu možtva pripadajočih redarstvenih stražnikov. Ljudje, opravljajoči tako težko in vse sile ugnobljajočo službo, zaslužijo boljšega plačila. Tolazim se le s tem, da je zakon le začasen toliko z ozirom na §. 1 kolikor na §. 2 in da bode nova zbornica bolj naklonjena nižjem ljudstvu v tem pogledu, nego je sedanja, in da torej pridemo do boljšega zakona za sluge. Še jedno kategorijo mož imamo, na katere se tudi ni jemal ozir v zakonu, to so namreč kurjači, mojstri pri mašinah, in čuvaji, opravljajoči službo v državnih rudnikih. Ti ljudje imajo veliko odgovornost v svoji službi: mnogokrat je od njih zavisno življenje 100 ali 200 ljudij, kajti zadosča le jeden zgrešen gibljek in nesreča je tu.

Priporočam torej najtopleje resolucijo posl. dra. grofa Kavnic, ki se glasi (čita):

„Z ozirom na veliko odgovornost, ki veže kurjače, mojstre pri mašinah in čuvaje v c. kr. eraričnih rudnikih, pozivlja se visoka c. kr. vlada, da uvrsti te osebe v kategorijo aktivnih državnih služabnikov in da uredi njih plače v tem zmislu*. (Dobro! Dobro!)

No, sedaj prihajam še k jednemu predmetu, ki je tudi v razpravi, to je namreč vprašanje dijurnistov. Ustvaritev zakona o certifikatistih (prosilec, ki so služili v vojakih) je bila hud urec dijurnistem. Na jedni strani je res, da se vojski s tem ohranljajo izolani podčastniki za daljšo nego triletno službeno dobo. Na drugi strani so pa težko oškodovani dijurnisti po zakonu o certifikatistih. Služba dijurnistov je težavna služba. Tega pač ne bode nikdo zanikal v tej zbornici. Ti ljudje imajo mnoge opravila, a so jako slabno plačani. Z dijurnistom se postopa kakor s pastorko, potrebno za državne finance. Jako malo je uradov, v katerih dobivajo dijurnisti svojo plačo tudi v slučaju daljše bolezni; često zgubijo svojo službo v slučaju dalje trajajoče bolezni. O dopustu dijurnistem sploh ne more biti govora. Često delajo preko uradnih ur, ne da bi dobili za to kako odškodnino. Načelnik uradu poroča navzgor, ako jim je plačal prav malo: Mnogo dela, pomnoženo delo, ali prihranitev v pavšalu!

(Zvršetek pride.)

Političke vesti.

V TRSTU, dne 1. decembra 1896.

Jugoslovanski klub. O sklepu hrvatskih in slovenskih poslancev za združenje v jeden klub, je sporočilo vse avstrijsko novinstvo. Vsi nezavisi hrvatski listi pozdravljajo ta sklep velikim veseljem.

„Obzor“ piše: „Vsi Slovani monarhije pozdravljajo velikim veseljem ta rodoljubni sklep hrvatskih in slovenskih poslancev. Tržaška „Edinost“ ga nazivlje epohalnim dogodkom ter veli, da je s tem sklepom zasijala zvezda nadje v boljo bočnost. V živem spominu je, kako je naš list že posebno vztrajno in skozi več let zagovarjal zavrnjanje ideje jedinstvenega jugoslovanskega kluba. Razcepljeni in priklopljeni na Hohenwartov klub slovanski zastopniki v dunajskem parlamentu niso mogli voditi nikake odločne in vspešne akcije. Z ustrojenjem jugoslovanskega kluba zadan je sicer smrtni udarec Hohenwartovemu klubu, ali Hrvatje in Slovenci nimajo nikakega vzroka, da bi občevali njega razpad.“

„Hrvatska domovina“ piše:

„Kakor na nas, tako je gotovo ta vest najugodnejše delovala na vse poštene misleče in čuteče otačbenike. Kakor je to povsem naravno, da se zastopniki dveh narodov, spojenih narazdružljivimi vezmi krvi in jezika, družijo v jedno skupino v obrambo vitalnih intererov, tako značilno in povoljno je to v sedanjih razmerah naših, ko smo po receptu divide et impera tako razcepljeni in medsebojno nahujščani, da le naši nasprotniki dobivajo največjo korist iz naše neusloge in nasprostev, ustvarjenih in vzdrževanih umetno. Dosedaj so se hrvatski in slovenski poslanci zgubljali po klubib, sestavljenih od elementov, protivnih slovanskemu napredku in dna duše in srca. Oni so

v teh klubih služili kakor piedestal javnih al prikritih boriteljev germanstva a zatirateljev slovanstva, dočim se na ta način emancipirajo ter bodo samostalno, brez ozira na one, katerim sta trn v očesu napredek Slovanov in njihovo pravo, zidali zgradbo probuditve narodnosti in napredka gospodarskih interesov.

Soglasnost, s katero se pritrdili tej misli, toliko eni, ki so bili na sestanku, kolikor oni, ki niso mogli priti, je najbolji dokaz, da je bil že skrajni čas, da se vsaj v težnjah, skupnih vsem strankam, doseže solidarnost v delu in postopanju; a mi smo trdno uverjeni, da danes priznani ukupni temelj bude tekmo časa v skupnem delu malo po malo deloval na zblizanje tudi v načelnih stvareh.

Mi vemo, da si bodo to tako tolmačili tudi neprijatelji naroda slovenskega in hrvatskega, vemo dobro, da se bodo balli, da bi se iz tega moglo poroditi medsebojno zblizanje tudi ostalih Slovanov — Srbov, Čehov in Poljakov —, s čemer ne bi bil samo paralizovan, ampak tudi porušen upliv Nemcov in Madjarov. Zato bodo skušali viribus unitis očitno in tajno podkopavati patrijotično delo.

Ne sila in ne moč, ne materialna in ne finančna, ne daje Nemcem in Madjarom premoč nad nami, ampak jedino je naša razcepljenost in partikularizem, ki nam ne dopušča, da bi odprli oči, in da bi vedeli, kako nas izkorisčajo drugi v svojo korist. Poleg zdravih oči ne vidimo mi slepc, da se preko nas spajajo osnove Nemcov, Madjarov in Italijanov, ter da prvi ne bodo mirno spali poprej, nego da svojo zemljo spoje z jadranskim morjem; a drugi silijo isto tako preko nas do morja, a tretji silijo preko morja v naše pokrajine.

Proti temu se nam je boriti zobni in nohti, rokami in nogami. Delati nam je na to, da se našok in naše solze spremene v veselje.

Sloboda — ta zlata beseda nam je ukupna vsem. S tega stališča pozdravljamo z veseljem ta novi pojav v patrijotičnem delovanju slovenskih in hrvatskih poslancev.

Državni zbor. Zbornica poslancev je včeraj nadaljevala razpravo o urejenju plač profesorjem na visokih šolah. Sklenila je z veliko večino, da je preiti v podrobno razpravo. Posl. Pacak in tovariši so vložili predlog za urejenje ulaganja depozitov.

Zblizavanje med Poljaki in Rusi. Zadnji čas, odkar je nastopil vladar car Nikola II., imeli smo priliko opazovati, da vendar izumira staro sovraštvo v višjih krogih. Važen korak k pomirjenju in približevanju storil je ravnokar petrograjski katolički nadškof, naloživši katoliškim cerkvam, da zbirajo doneske za ruski „Rdeči križ“. „Varšavski Dnevnik“ pozdravlja ta korak in pravi, da je to znamenje boljših odnošajev med obema narodoma. „Svet“ pa vidi v nadškofovi naredbi zblizevanje Poljakov in Rusov. Da se dva slovanska naroda ali recimo, da se jeden slovanski narod, ki je razne vere, ne prepira in ne sovraži radi tega, temu imamo dokaz v Slovencih. Na zahodnem Ogerskem žive naši bratje Slovenci, ali kakor se sami imenujo Slovenje. Jedni so luterani, jedni katoličani ali papinci. Prebivajo ločeni v vseh ali pa tudi pomешani v vseh. Luteranci obiskuju katoliške cerkve in nobeden se ne pohujuje. Žive vsi v bratski slogi in nikoli se ne dogaja, da bi kdo drugega zaničeval radi vere. Srečo imajo, da tam ne dobodeš moža, ki bi mej brati zanetil bratomorni boj, in radi tega je tam družabno življenje zelo prijetno. Danes je tako in ostane tako, ker do tja ne more nihče mahniti.

(Slov. list*)

Položaj v Albaniji. Glasom iz Albanije došlih poročil postaja položenje tam od dne do dne ozbilnije. Priske s Turki množi se po raznih krajih, kjer so zastopniki oblasti in vlade moralni pobegniti, prepustivši zemljo na milost in nemilost upornikom. Zatevane pomoči ni možno dobiti, ker v Solunu ni dovoljno vojakov.

Različne vesti.

Ivan Navratil †. In zopet se odpira grob, v katerega polože odličnega slovenskega moža in pisatelja, moža, ki je že v viharnih 40. letih zastavljal svojega uma sile za probujenje narodne ideje med Slovenci: umrl je na Dunaju g. Ivan

Navratil. Pokojnik se je porodil leta 1825. Že v letu 1845. je bil sestudnik „Novic“ in ostal je delavec na slovstvenem polju tudi v svoji visoki starosti. Pokojnik je bil tudi velik prijatelj učenci se mladini. Narod slovenski, ohrani hvaležen spomini pokojniku!

Osebna vest. Mil. škof msgr. A. Šterk se je odpeljal sinoč na Dunaj. Prihodnji četrtek, t. j. dan 3. t. m. v sprejme Nj. Vel. cesar škofa Šterka v avdijencijo.

Nj. Vel. cesarica se je odpeljala v grad Lichtenegg na obisk svoje hčere nadvojvodine Valerije in soproga iste nadvojvode Frana Salvatorja. Nje Veličanstvo ostane v Lichteneggu do polovice t. m., potem se odpelje v Cap S. Martin na francoski „rivieri“. Prtljago Nje Veličanstva so že odposlali z Dunaja v Cap S. Martin.

Avdijencija. Nj. Vel. cesar je v sprejel včeraj opoldne v avdijencijo okrajskega komisarja Ivana pl. Krekicha, ki se je došel zahvalit Njeg. Veličanstvu na podeljenem mu zlatemu križcu za zasluge.

Slovenski Narod nam je očital v svoji številki od minole sobote — nam, pri „Edinosti“ — da pišemo „robato in usorno“. Mi nismo namerivali reagovati na to očitanje, ampak smo hoteli isto skromnostjo, kakoršna je v dolžnost inferijornim časnikarjem, v sprejeti ta „privatissimum“ o potrebi blagih oblik v časnikarskih polemikah. To pa tembolj, ker je po naši sodbi ravno „Slov. Narod“ v prvi vrsti peklican, da nam daje navodila, kako se treba v polemikah izogibati „robosti in usnosti“. Te pravice mu ne smemo odrekati, saj smo na svoje oči čitali razne ljubke polemike zadnjih par let. „Narod“ nam je zaklical: Sapienti sat! I mi pridodajemo tej svoji izjavi: Sapienti sat!

Mi nismo namerivali govoriti nadalje o aféri Trstenjakovi, ker nam je popolno zadoščeno s tem, da se je g. Trstenjak z opet pozval v službo. Te nam je zadoščalo, drugega nismo želeli in zato smo hoteli molče prezreti, kar nam je „Narod“ podtaknil pod nas v svoji sobotni številki.

Toda, kakor kaže, si „Narod“ želi še nekoliko polemike, kajti tudi v sinočni svoji številki se je nekoliko obdrgnil ob nas. Bodí mu torej!

„Narod“ je govoril v soboto o žalostnih „nevicah“, ki jih je prinesel „neki“ gospod iz Trsta, ki pričajo, da je premalo takta in premalo discipline med uradništvtom mestne hranilnice ljubljanske. Po takem si mora misliti vsakdo, da nam je kateri uradnik rečenega zavoda doposal brzjavke o suspenzovanju Trstenjaka. Na to moramo izjavit kategorično, da dotično vest nam je posiljal neuradnik. Kar pa se dostaja tistega „nekoga“ gospoda, ki je donesel „žalostnih“ novic iz Trsta v Ljubljano, moramo še posebno povdarjati, da smo podrobnejše poročilo o tej afeti prejeli v pondeljek, dne 23. m. m., dočim je tisti „neki“ gospod ostavil Trst že v soboto, dne 21. m. m. Tu stojimo torej pred zagonetko, kako je tisti „neki“ gospod že v soboto dne 21. min. m. mogel odnesti v Ljubljano tiste „žalostne“ novice, ki so dosle iz Ljubljane v Trst še le 23. novembra?! In če že govorimo o tistem „nekem“ gospodu, moramo izjaviti resnici na ljubo, da nas je on svaril po prispevku brzjavke, naj se ne prenaglimo v svoji sodbi. Ta njegov nasvet smo tudi slušali v toliko, da smo čakali do ponedeljka, dokler nismo dobili potrdila o resničnosti prve vesti. Potem smo seveda govorili, ker nam srce ni dalo drugače. Toda, kakor rečeno: o pojasnilih, ki smo jih prejeli iz Ljubljane, ni mogel ničesa znati tisti „neki“ gospod, ker je odšel iz Trsta dobro 36 ur poprej, nego so nam došla ista.

Teiliko torej o tistem „nekem“ gospodu! Morda pa je hotel „Narod“ z vso te historijo udariti po grmu, v nadi, da skoči potem iz grma zajec, na katerega bi mogel on potem streljati! Sapienti sat!

V včerajšnji svoji številki jo je pa „Sl. Nar.“ še posebno dobro pogodil se svojo apostrofo na našo adreso, mené: zakaj pa „Slovenski List“ molči o tej afeti?! O ti ljubi Bog, zakaj molči? Molči, ker ne more drugače. Trstenjak je urednik „Sl. Listu“ in Trstenjak je zajedno urednik hranilnice. Denimo torej, da bi se „Sl. List“ oglasil o tej afeti in bi povedal kaj v svojo obrambo, kar bi bilo — ne mislimo in ne trdimo tega, ampak

le suponujemo to — neprijetno za gospode v ravnateljstvu hranilnice, kdo bi se potem prvi zgratal nad pomanjkanjem takta in discipline? Kdo drugi, nego — „Slov. Narod“? V tem tisti najbrže razlog, da „Slov. List“ molči o stvari. Sicer pa bi utegnil stvar pojasniti — ne samo onim, ki vidijo stvar od blizu, ampak tudi nam, ki jo opazimo bolj eddalec — oni dekret, s katerim se g. Trstenjak pozivlje zopet v službo.

Tam je gotovo povedano, v koliko se je pregrešil ta gospod, oziroma: naveden je vseh to zadevne disciplinarne preiskave!!

Kmetijska in vrtinarska družba za Trst in okolico je te dni dobila od visoke vlade velevažen odlok, posebne za kmetovalce tržaške okolice. Kakor je znano iz poročil „Edinosti“, je zakonov, vsled katerih se kmetovalcem, ki misljijo prenoviti po trtni uši uničene vinograde, dajejo brezobrestna posojila, da zopet nasade nove trte.

Naša družba je storila potrebne korake, vseled katerih je dobila od visokega c. kr. namestništva sledeni odlok:

Št. 20321.II.

Pozivajo se na ulogo z dne 24. septembra in na, glasom taiste na občnem društvenem zboru dne 23. avgusta t. l. sklenjeno resolucijo, daje se vedeti častnemu predsedništvu, da v svrhu priskrbovanja brezobrestnih posojil vinorejecem tržaške okolice na podlagi zakonov od dne 28. marca 1892., drž. zak. št. 61, in od dne 23. avgusta 1895., drž. zak. št. 138 ni treba daljnih zakonodajstvenih priprav.

Vinorejci, kateri reflektirajo na omenjena posojila, naj svoje dotedne prošnje ulože pri c. kr. namestništvu. Le-te prošnje, katere je narejati po predpisih §. 2 ministerske naredbe z dne 29. marca 1892., drž. zak. št. 62., niso podvržene kolegovini.

Trst, dne 29. novembra 1896.

Za c. kr. namestnika:
Krekich, l. r.

Oni kmetovalci, ki želijo porabiti to priliko, obrnejo naj se na odborni družbe (Via Molin piccolo št. 1), kjer dobe potrebna pojasnila in kedor bude želel, se mu tudi napravi prošnja za posojilo.

Za Miklavžev večer. Stariši, ki žele obdariti svoje otroke, naj dopošljajo dotedne darove — dobro zamotane in z razločnim napisom — v petek ali v soboto od 4—6 ure popoldne v telovadnico „Tržaškega Sokola“.

Od Sv. Lucije na Mostu nam pišejo: Tudi k nam so došli, kakor navadno, goriški laški trgovci na somenj dne 1. novembra; med njimi je bil tudi zastopnik v zadnjem času prosluge trgovca Moséta. Že pred somnjom so sklenili nekateri tukajšni rodoljubi posnemati odločno postopanje vrh Rihemberžanov, t. j., vzeli so v najem vse prazne štore (stante) in tudi iste, katere je imel do sedaj trgovec Mosé. — Že v predvečer somnja sta došla zastopnika Mosé-tova k nam, ter sta molevala pri različnih tukajšnjih vplivnih možeh, da bi se jima vendar dal prostor, oziroma štant, za razprodajo blaga, češ: saj se je trgovec Mosé javno v „Soči“ priznal Slovencem, ter sta celo izročila našemu županu pismo neke rodoljubne osebe v znanem narodnem zavodu v Gorici, v katerem pismu se na našo veliko začudenje posredno priporoča trgovec Mosé. A vzliz vsestranskemu zagovarjanju tega gospoda ostale so neuslušane vse njihove prošnje. Reklo se jima je tudi, da nimamo nič proti njima, ampak da je vsa stvar naperjena le proti Mosétu.

Slednji smo se ju pa vendar-le usmilili in jima dali štore (stante), ker sta radovoljno plačala deset goldinarjev „Per i Siriloš di Gorisa“ t. j. za Slogine zavode.

S tem svojim postopanjem smo pokazali, da mi Slovenci nismo nestrpljivi, kakor so žalibog naši sosedje v marsicem, ampak celo popustljivi, ker naš namen je vedno bil, da bi v miru živel v našimi sodelžani Italijani, sevle le s pogojem, da se nas spoštuje in ne žali naše narodno čustvo.

Dragi rojaki! bodite vedno in povsod odločni in videli bodete, da kmalu uvidijo naši nasprotniki, da je zmanj vse njih rovanje proti nam — Po somnji je prišel trgovec Mosé osebno k nam, ter obljudil za-se in za svoje dediče, da bode da-jal vsako leto na somenj Sv. Lucije sveto 20 (dvajset) gold. za Slogine učne zavode.

Volitev župana v Povirji je bila dne 19. m. Obč. starešine volili so županom z vsklikom tamošnjega nadučitelja, g. A. Berginca, ki je pa, zahvalivši se na skazanem mu zaupanju, odklonil to častno mesto z ozirom na svojo stanovsko službo. Na to je bil izvoljen župan poznam redoljub, veleposestnik, g. Andr. Kocjan iz Zerij.

Izpred poravnega sodišča. Sedanje zasedanje tržaške porote je pričelo včeraj z razpravo proti širiteljem ponarejevanega denarja. Obtožena sta bila 24letni duinar Nazzareno Ciarloni in 22letni zidar Romeo Sartini, oba italijanska podanika. Glasom obtožnega spisa sta tekoma meseca junija in julija t. l. v Opatiji in v Voloskem okraju stavljala v promet ponarejene goldinarje. Oba obtoženca sta tajila, toda priče in dejstva so dokazala njiju krivnjo. Sodišče je v sprejelo predlog branitelja dr. Padovana, da je obtožbo osnovati na prestopek goljufije, to se pravi, da sta širila ponarejeni denar, ne da bi bila znala, kdo ponareja dotedne srebrnjake. Sartini je dobil dva meseca, Ciarlo jeden mesec strogega zapora.

Danes se vrši razprava proti Edvardu Marovecu in tovarišem zaradi tatvine in sokrivnje pri tatvini. O tej razpravi sporočimo v prihodnjem izdanju.

Samomor. Predvčerajšnjem na vse zgodaj vrgla se je 29letna zasebnica Marija Moro z okna svojega stanovanja, nahajajočega se v IV. nadstropju hiše št. 3. v ulici Chiozza na ulico. Razbila si je črepinjo. Zdravnik z zdravniške postaje je dal nesrečnico prenesti v bolnišnico, toda ko-maj so jo prinesli tje, umrla je. Marija Moro je bila poslednji čas bolna na živilih in je bila v zdravniški obskrbi. V svoji razburjenosti je prevrnila paznost svojega očeta in svoje sestre in se vrgla raz okno.

Poskušen samomor. 52letna kuharica Ana Juri, stanujoča v zagati dela Punta hšt. 1, II. nadstropje, vrgla se je včeraj zjutraj raz okno svojega stanovanja na ulico. Prihitevši zdravnik z zdravniške postaje ni našel na ženski sicer nikakoršnega viduega poškodovanja, pač pa je sediti, da si je ženska pretresla drebje in možgane. Prenesli so jo v bolnišnico. Vzrok temu poskušenemu samomoru so baje slabi finančni odnosi, v katerih se je nahajala Juri.

Tajinstven zločin. Sinoč so našli v ulici Barriera na trotoarju ležečega, hudo ranjenega moža. Trebuje mu je bil preparan na levi strani, da mu je črevo viselo iz rane in celo drob je bil narezan. Javni stražar je dal ranjenega prepejati na zdravniško postajo, kjer je zdravnik izpral in obvezal rano in dal ranjenega prenesti v bolnišnico. V ranjenem so spoznali 41letnega težaka Antona Faturja, stanujočega v ulici dell' Olmo hšt. 6. Banjeni je v bolnišnici izrekel čisto jasno: Piero Pirz, via Rigutti 22. Mar je ta dotični, ki ga je ranil Faturju je dr. Massopust zašil drob in rano. Operacija je trajala poldrugo ure, a Fatur je bil ves čas pri popolni zavesti. Še je malo nadaje, da ozdravi. Fatur je bil šel popoldne z doma in bil je že od prej nekoliko pijan. Nihče pa ni ne videl ne slišal, da bi se bil s kom sprl ali pretepjal. Baš zvečer je v ulici Barriera jako živahn, torej je tim čudneje, da ni nihče opazil, kdo in kedaj je Faturju prizadel to strašno rano.

Tedenska statistika tržaška. V tednu od 15. do 21. min. m. rodilo se je v tržaški občini 89 zakonskih otrok (49 možkih, 40 ženskih) in 16 nezakonskih (6 možkih, 10 ženskih). Razven teh bilo jih je 4 mrtvorjenih. — V isti dobi je umrlo 97 oseb (50 možkih, 47 ženskih). — Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 5 slučajev čspie, 2 sl. škrilatice, 3 sl. dävice, 1 sl. legärja, 16 sl. jetike, 18 sl. vnetja sòpnih organov, 3 sl. kápi, 1 sl. smrti po naključju itd.

Slovensko pevsko društvo na Dunaju. Koncert slovenskega pevskega društva na Dunaju pod vodstvom g. Hubada bode dne 7. grudna 1896. v Ronacherjevi dvorani. Pel se bode Dvořákova Psalm 149., mešan zbor s spremeljevanjem orkestra, dalje Dvořákov delo „Napadli pisne v dušu mou“, mešan zbor a capella. Možki zbor proizvede Nedvedovo „Popotnikovo pesem“, v kateri bode pel g. Ig. Mičoh solo, potem Rubinštejnovo „Hýpo“ s spremeljevanjem orkestra. Ženski zbor bode pel moravske dvospove za soprani in alt in sicer „Beg“ in „Prstan“. Vmes bo svirala godba 4. bos. herc.

